

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА
ИЗБЕГЛИХ И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА У
ОПШТИНИ КОСОВСКА ВИТИНА**

У ПЕРИОДУ 2010-2013.год.

Општина Косовска Витина, август 2010.

САДРЖАЈ :

страна

Увод

- Увод на реч Председника Општине
- Одлука Скупштине Општине о усвајању ЈАП.....
- Захвалност учесницима-цама у процесу израде ЈАП.....

Сажетак (резиме) ЈАП.....

Поглавље 1 : Општи подаци о Општини.....

Поглавље 2 : Подаци о избеглим и интерно расељеним лицима
У Општини

Поглавље 3: Анализа ситуације и спорна питања избеглих и
интерно расељених лица

Поглавље 4: Приоретне циљне групе

Поглавље 5: Општи и специфични циљеви

Поглавље 6: Ресурси – буџет

Поглавље 7: Аранжмани за примену

Поглавље 8 Праћење и оцена успешности

УВОД

Уводна реч Председника Општине Косовска Витина Г-дина Срећка Спасића

Поштовани суграђани,

У нашој општини у протеклих десет година према евиденцији Повереништва за избеглице, знатно се повећао број избеглих лица са простора бивших југословенских република, као и број интерно расељених лица. Према званичним подацима, око 3,4% наших суграђана су избегла и интерно расељена лица. Локална заједница не може да занемари потребе овако велике групе својих чланова.

У име Општине К.Витина, познатој по традицији отворености за сарадњу, подршку и неговању хуманих вредности, желим да Вас обавестим да смо израдили Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица која живе на нашој територији. Локална самоуправа намерава да својим суграђанима – избеглим и интерно расељеним лицима, обезбеди могућности за што квалитетнији живот у локалној заједници. Главни правац нашег деловања, формулисан у овом документу, односи се на обезбеђење услова за локалну интеграцију, решавањем основних потреба избеглих и интерно расељених лица и њихових породица. Основни циљ локалне интеграције је обезбеђивање могућности избеглим и интерно расељеним лицима за економску и социјалну равноправност са свим осталим грађанима и за достојанствен живот у заједници.

С обзиром на то да примена и реализација овог Плана захтевају различите ресурсе, локална самоуправа учествује у његовом финансирању, и на тај начин изражава своју решеност да унапреди квалитет живота избеглих и интерно расељених лица у Општини К.Витина. Изузетно је важно да ће План спроводити локални кадрови, ослањајући се на своја стручна знања и друге професионалне компетенције.

Сматрамо да је овај документ логичан наставак општег стратешког приступа локалне самоуправе развоју општине и побољшању услова за живот грађана. Након усвајања и успешно започетог процеса примене неколико кључних стратешких докумената локалне заједнице – Стратегије локалног економског развоја, Локалне стратегије социјалне политике, Локалног еколошког акционог плана, успешно спровођење Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица, даће допринос и даљој реализацији општих стратешких опредељења локалне самоуправе.

Посебно истичем да и овај документ јасно наглашава да је један од приоритета свих нас који управљамо овом Општином, да обезбедимо боље услове живота за све избегле и интерно расељене који су нашли уточиште у општини К.Витина.

Косовска Витина
10.08. 2010. год.

Председник општине
Срећко Спасић

Одлука Општинског већа општине Косовска Витина о формирању Радне групе која ће учествовати на изради(ЛАП) Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица.

Општинско веће на својој редовној седници одржаној 25.07.2010.г. донело је:

РЕШЕЊЕ

1.

Именује се комисија за израду Локалног акционог плана за избеглице и интерно расељена лица у следећем саставу,и то:

1. Срећко Спасић,председник
- 2.Никола Нојкић.заменик председника
- 3.Душан Васић,члан
- 4.Ивица Нојкић,члан
- 5.Срђан Васић,члан
- 6.Драгојевић Љиљанљ,члан
- 7.Томислав Ракић,члан
- 8.Душанка Петковић,члан

2.

Задатак комисије из става 1.овог решења је израда Локалног Акционог Плана за избегла и интерно расељена лица као и давање предлога за решавање питања везана за избегла и интерно расељена лица.

3.

Примерак Решења доставити именованим члановима комисије.

Број: 30
У К.Витина, 26.07.2010.године
ОПШТИНСКО ВЕЋЕ ОПШТИНЕ К.ВИТИНЕ

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Срећко Спасић

... Захвалност учесницима/цама у процесу израде локалног окционог плана.....

У циљу израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини К. Витина , формирана је Општинска радна група коју су чинили представници/це: локалне самоуправе као носиоца процеса и формалног доносиоца овог документа, укључујући и Повереништво за избеглице; институције система које на локалном нивоу баве питањима избеглих и интерно расељених; центар за социјални рад , Општински Црвени крст и Комесаријата за избеглице Републике Србије.

Улога Општинске радне групе била је да:

- Унапредити сопствене капацитете за планирање кроз одговарајуће обуке организоване од стране Међународних НВО-а и тржишта рада
- Обезбедити потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглим и интерно расељеним.
- Размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- Примењује усвојене методе планирања током процеса планирања,
- Дефинише циљеве, правце развоја и сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима
- Планира праћење и оцењивање успешности примене локалног акционог плана;
- Ради на писању завршног документа;
- Иницира јавну расправу о нацрту документа и допринесе да финална верзија буде предложена Скупштини Општине на усвајање.

Радна група за израду ЛАП-а за Општину К. Витина за решавање проблема избеглих и интерно расељених лица радила је у следећем саставу :

1. Срећко Спасић, председник (председник општине)
2. Никола Нојкић, заменик председника (заменик председника општине)
3. Душан Васић, члан (повереник комесаријата за избеглице)
4. Ивица Нојкић, члан (општинска Управа)
5. Срђан Васић, члан (члан општинског већа)
6. Драгојевић Љиљанљ, члан (социјални радник)
7. Томислав Ракић, члан (секретар црвеног крста)
8. Душанка Петковић, члан (шеф општинске управе)

Захваљујемо се свим члановима/ицама Општинске радне групе на учешћу у процесу планирања.

Остали актери укључени у сам процес локалног акционог планирања су били представници/це различитих институција, организација и група, укључујући и групе потенцијалних корисника/ца који су повремено учествовали у консултативном процесу. Посебну захвалност изражавамо Комесеријату за избеглице Републике Србије .

Шта је Локални план акције за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица

У овом документу под процесом локалног акционог планирања унапређења положаја избеглих¹ и интерно расељених лица² (ИРЛ) подразумевамо процес доношења одлука о томе које промене значајне за живот избеглих и интерно расељених лица намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу у току предвиђеног временског периода. Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета својих социјалних актера у заједници у планирању и примени плана. Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица посматрамо као резултат процеса планирања или планску одлуку којом су дефинисани основни начин остваривања циљева развоја ове области живота локалне заједнице.

У оквиру овог документа, под избеглим и интерно расељеним лицима подразумевају се сва лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, због рата на простору бивших југословенских република и бомбардовања Косова и Метохије, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус грађана Републике Србије, али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица (ИРЛ) у Општини К.Витина, настао је као резултат учешћа у Пројекту Подршка институцијама Владе Републике Србије које су надлежне за избегла и интерно расељена лица. Општи циљ Пројекта је проналажење решења на нивоу државе која ће пружити подршку Влади Републике Србије да на ефикасан и одржив начин одговори на потребе избеглих и ИНЛ. Пројекат финансира Европска унија, а спроводи Међународна организација за миграције (International for Migration-IOM). Корисници Пројекта су институције Владе Републике Србије које су надлежне за избегла и интерно расељена лица о општине/градови.

Стратешки оквир Пројекта одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним Националном стратегијом за решавање питања избеглих и интерно расељених лица и другим националним стратешким документима од

¹ *Према Конвенцији УН о статусу избеглице (1951), избеглица је особа која је из основаног страха да ће бити прогоњена због своје расе, националне припадности одређеној друштвеној групи или због политичког уверења, напустила је своју државу и не може или због поменутог страха не жели да се у њој врати. Појам избеглице је Протоколом из 1967.*

год. Проширен и на особе које су биле изложене ратним страдањем или другим облицима насиља и зато одлучиле или биле принуђене да напусте своју државу.

² Интерно расељене особе су оне које су биле присељене да напусте своје домове, али су остале у границама своје државе. Разлози због којих су били присељени да напусте своје домове могу бити различити: рат, насиље, угрожавање људских права, политички прогон или природне катастрофе(земљотрес, поплава и сл.) Зато што се налазе у границама своје земље, могућности њихове међународне заштите су ограничене. Иако их, за разлику од избеглица, не штити Специјална конвенција УН и даље их штити национални закони, међународно хуманитарно право и међународно правни акти у области људских права.

значаја за ову област. У циљу координираног рада, коришћење научених лекција и најбољих пракси, овај Пројекат узима у обзир постојеће пројекте изградње капацитета на локалном нивоу, а нарочито оне који су у домену социјалне, економске и стамбене политике. Креирање и спровођење локалних акционих планова за уређење положаја избеглих и интерно расељених лица овде се третира као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне искључености осетљивих друштвених група.

Локални план акције за унапређење положаја избеглица и ИРЛ доноси се на период од 5 година, са детаљном разрадом активности за 2009 и 2010 годину.

Процес израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих лица и интерно расељених лица у Општини К.Витина, засновао се на интерактивном приступу чије су основне методолошке карактеристике да је:

- Локални – спроведен је у локалној заједници и уважава локалне специфичности;
- Партиципативан – укључио је различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглим и интерно расељеним у локалној заједници;
- Утемељен на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама унапређење положаја избеглих и интерно расељених;
- Прилагођен ситуацији у локалној заједници, актерима и позитивној промени који се тежи;
- Користи савремене методе планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука;
- Подстиче одговоран однос различитих друштвених актера у локалној заједници.

За потребе процеса, прикупљање и анализу основних података о положају и потребама избеглих и интерно расељених лица у Општини Косовска Витина. Коришћени су следећи извори: резултати интервју са потенцијалним корисницима/цама и састанка са локалним актерима, статистички подаци, различити извештаји и документи, подаци Комесеријата за избеглице Републике Србије, Општинског повереништва за избеглице, Црвеног крста итд. Процес израде Плана спроведен је у преиоду мај – јул 2010. год.

САЖЕТАК – РЕЗИМЕ

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини К.Витина (2010-2013) је документ који изражава дугорочна опредељења локалне самоуправе да побољша услове живота и могућности за интеграцију избеглих и интерно расељених у локалну заједницу. Овај План је заснован на свеобухватној анализи ситуације релевантне за унапређење положаја избеглих и интерно расељених. Овај План је усмерен на све особе у Општини К.Витина које су биле изложене присилним миграцијама и егзистенцијалним потешкоћама које то ствара, а бораве на територији Општине К.Витина. Према званичним подацима, број регистрованих интерно расељених лица у Општини К.Витина је 119.

Општи циљ Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица је: Побољшан социјално-материјални положај избеглих и интерно расељених лица у Општини К.Витина путем систематских и одрживих програма за унапређење њихове интеграције у локалну заједницу.

Специфични циљеви овог плана су:

1) У периоду од 2010. до краја 2013.год стамбено збринути 10 породица избеглих и расељених лица и других врста смештаја путем изградње најмање 10 станова за социјално становање .

2) Подела 20 грађевинских пакета за санацију и адаптацију објекта за интерно расељена лица и социјално угрожених породица. За сваку годину додела по 5 грађевинских пакета.

3) У периоду од 2010. до краја 2013. год. трајно решити стамбено питање за најмање 12 породица избеглих и интерно расељених лица, откупом најмање 12 одговарајућих сеоских домаћинстава. У свакој години откуп по 3 сеоска домаћинства.

4) У периоду од 2010. до 2013. год. побољшати могућности за запошљавање радно способних избеглих и интерно расељених лица у локалној заједници реализацијом 4 циклуса доквалификације/преквалификације за најмање 20 особа:

- У току 2010. год. - 1 циклус за најмање 5 особа;
- У току 2011. год. - 1 циклус за најмање 5 особа;
- У току 2012. год. - 1 циклус за најмање 5 особа;
- У току 2013. год. - 1 циклус за најмање 5 особа.

За реализацију Локалног плана акције у 2010.год. Одлука о учествовању у финансирању из буџета Општине К.Витина биће накнадно усвојена (општина К. Витина нема изворе сопствених средстава), па ће се већина средстава обезбеђивати из донаторских и других извора финансирања. За сваку наредну годину примене Плана, благовремено ће се припремати и финансијски план.

Локални план, као свој саставни део има планиране аранжмане за имплементацију и за праћењење (мониторинг) и оцењивање успешности (евалуацију) активности.

ПОГЛАВЉЕ 1

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ КОСОВСКА ВИТИНА **Географски положај**

Општина **Косовска Витина** налази се у крајњем југоисточном делу Косова и Метохије, тј. у јужном делу Србије. Представља њен рубни део према Македонији. Територија општине Косовска Витина пружа се између $42^{\circ} 25' 40''$ и $42^{\circ} 13' 40''$ северне географске, и између $21^{\circ} 14' 22''$ и $21^{\circ} 31' 10''$ источне географске дужине.

Територија општине Косовска Витина простире се на северним падинама Скопске Црне горе, поред овог дела захвата и дно Горњоморавске котлине, као и јужни део планине Жеговац Горња Морава, чија се област поклапа са општином Витина, има најбољу природну везу долином Биначке Мораве са Гњиланом и Бујановцем, а на западу долином Глибуше према Урошевцу и даље са Косовом.

Општина Косовска Витина припада Косовско-поморавском округу, који је био један од највећих срезова у Краљевини југославије. Поред општине Косовска Витина њему припадају и општине Гњилане, Косовска Каменица и Ново Брдо. Средиште Косовско-поморавског округа је Гњилане.

Општина Косовска Витина је рубно подручје Србије и Црне горе према Македонији, то је уједно и њена јужна граница, која пролази преко Скопске Црне горе. На југозападу се граничи са општином Качаник.

На западу граничи се са општином Урошевац, а граница пролази ниском повијом (555 м.н.в.) која раздваја Косовску од Горњоморавске котлине. На северу, североистоку и истоку општина Косовска Витина се граничи са општином Гњилане,

Карактеристике терена

Рељеф- Конфигурација овог подручја представља хетероген терен где су подједнако заступљени планински, брдовити и равничарски предели. Тектонска еволуција овог подручја одвијала се *средином терцијера*, упоредо са тектонском еволуцијом Шар планине и околних подручја. После издизања, у квартару следила су ступања и тада настаје басен Горњоморавске и Косовске котлине, које раздваја ниска повија. Неотектонска издизања на овом подручју износила су око 1 500 метара.

Североисточно подручје Горњоморавске котлине припада Родопском пределу. Ободне делове копна у палеозоику, мезозоику и кенозоику плавили су Косовски и Врањски басен. У олигомиоцену на простору Горњоморавске

котлине егзистира Моравско језеро, у коме су се у кенозоику наталожила огромна количина седимената језерског порекла.

Хидрографија

Хидрографске одлике. Главна река и хидролошка окусница Горње Мораве је Биначка Морава, која на територији општине Косовска Витина протиче у дужини од 23 км. Њено извориште се налази на 1 500 метара надморске висине. Од њеног изворишта па до села Клокота њен пад износи 1 000 метара од Клокота па надаље пад јој се све више смањује. У горњем делу тока она је права планинска река са великим бројем слапова, вирова, као и бројним сужењима и усецима. У близини Бинча она улази у равницу Горњо Моравске котлине и постаје равничарска река. Веће притоке реке Биначке Мораве су, са леве стране Глибуша са својим мањим притокама, а са десне стране су Грнчарица, Бераница и Језава. На територији општине Косовска Витина има укупно 461 извор слатке воде. Од осталих хидролошких објеката већи значај имају извори минералне воде у Клокоту, Грнчару, Житињу и Трпези.

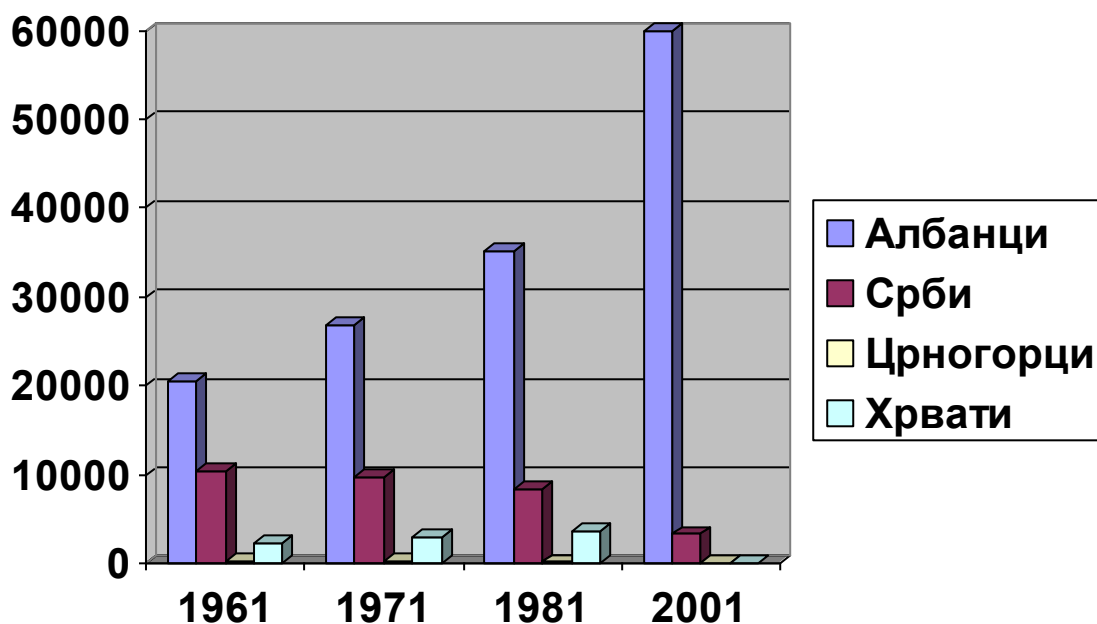
Демографски подаци

На територији општине Косовска Витина живи око 65 000 становника. Становништво општине Косовска Витина карактеришу веома високи показатељи, што ћемо видети у даљем излагању. У после ратном периоду становништво се повећавало веома брзо, што можемо видети у следећој табели:

Табела бр. 3: Приказ броја становника општине Косовска Витина према пописима после II светског рата

Година пописа	Број становника	Пр. стопа раста
1948.	27 308	-
1953.	30 722	36,8 %
1961.	33 642	25 %
1971.	39 780	20 %
1981.	47 839	20 %
1991.	56 545*	20 %
2001.	65 000*	20 %

Национални састав- Становништво општине Косовска Витина, пре рата на Косову и Метохији, било је веома *хетерогено*. После рата на Косову, национални састав становништва општине Косовска Витина је потпуно измењен и ово *хетерогено* подручје постало је веома *хомогено*, што се види на следећем графикону:

Графикон бр. 4. Национални састав становништва општине Косовске Витине

Животни век- становништва општине Косовска Витина се смањује, нарочито код српске заједнице, због великог морталитета убијених, што се види на основу датих података, за село Клокот. У првим годинама после рата 1999. год. више од половине умрлих, била је насилно уморена тј. убијена.

Индекс демографског старења- у периоду после рата се смањивао, године 1961 његов коефицијент износио је 0,2 а 1981. год. 0,1. Са повећањем броја убијених и умрлих у млађим годинама индекс демографског старења се поново повећава.

Механичко кретање- Овај вид кретања становништва, као и природно кретање, доста је био изражен у овом крају од другог светског рата до данас. После II светског рата, Србима који су напустили своја огњишта под претњом тзв. *балиста*, који су завладали у ове крајеве после повлачења Бугара и Италијана, је забрањен повратак на своја огњишта. Српску имовину и домове заузели су Албанци из Албаније који су се *илегално* досељавали у ове крајеве. Завршетком рата исељавање Срба и других неалбанаца, као и нелегално усељавање Албанаца из Албаније није заустављено.

Најинтезивније *исељавање* Срба било је 70-их година XX века, а свој врхунац достигло је 1999. године, после повлачења полиције и војске бивше СР Југославије, под претњом албанских терориста и шовиниста.

Табела бр. 4: преглед исељавања Срба, Црногораца и Хрвата са подручја општине Косовска Витина у периоду од 01.07.1981. год. до 31.12.1989. год.

Година исељавања	Број породица	Број чланова породице	Број појединаца	Укупно
1981.	11	42	100	142

1982.	35	128	205	333
1983.	13	48	54	102
1984.	18	73	103	176
1985.	17	85	35	120
1986.	15	53	109	162
1987.	11	37	73	110
1988.	19	62	49	111
1989.	15	53	61	114
Σ	154	581	789	1 370

Од укупног броја *исељених* са подручја општине Косовска Витина, у временском периоду од 01.07.1981. до 31.12.1989. год. Срба и Црногораца је било 1 239, а Хрвата 77.

Исељавање Срба и других неалбанаца престало је обарањем једнопартијског политичког система који је постојао у тадашњој СФРЈ. и стварањем вишепартијског система, када је враћена управна власт Србији над Косовом и Метохијом. У првим годинама престанка исељавања на ове просторе вратило се 16 породица са 50 чланова и 90 појединаца, укупно 140. За ове повратнике који су се вратили били су обезбеђени и плацеви за изградњу кућа, на разним локацијама, и то у Витини, Дробешу, Гушици, Житињу и Трпези. Плацеви су били величине од по 5 и 10 ари.

Највеће исељавање Хрвата је било у периоду од 1992. до 1995. године када се иселило око 80 % од укупног становништва хрватског порекла.

Исељавање Срба, Црногораца, Хрвата, Рома и других неалбанаца са ових простора поново је почело после рата на Косову и Метохији 1999. године, само за неколико недеља са подручја општине Косовска Витина иселило се 8 500 Срба и Црногораца, што чини око 72 % ове популације.

После II светског рата готово сва насеља општине Косовска Витина била су етнички мешовита. Пре 1999. год. Срби су живели у 18 насеља и то: у Витини, Грмову, Гушици, Черкез Садовини, Дробешу, Пожарању, Новом Селу, Трпези, Житињу, Деваји, Клокоту, Могили, Подгорцу, Врбовцу, Летници, Бинчу, Кабашу и Грнчару. Данас Срби живе у Грнчару, Врбовцу, Могили, Клокоту, Бинчу, Витини и Летници.

Друштвене службе (Здравство и Образовање)

Здравство

Постоји 2 здравствених објеката у саставу Дома здравља К.Витина.

Објекти се налазе у:

- Амбуланта у Врбовцу и
- Амбуланта у Клокоту

За све остале потребе становништво наше општине гравитира према дневној болници у Шилови, а за веће проблеме одлази се у Грађаници, Кос.

Митровици и Врању.

Образовање

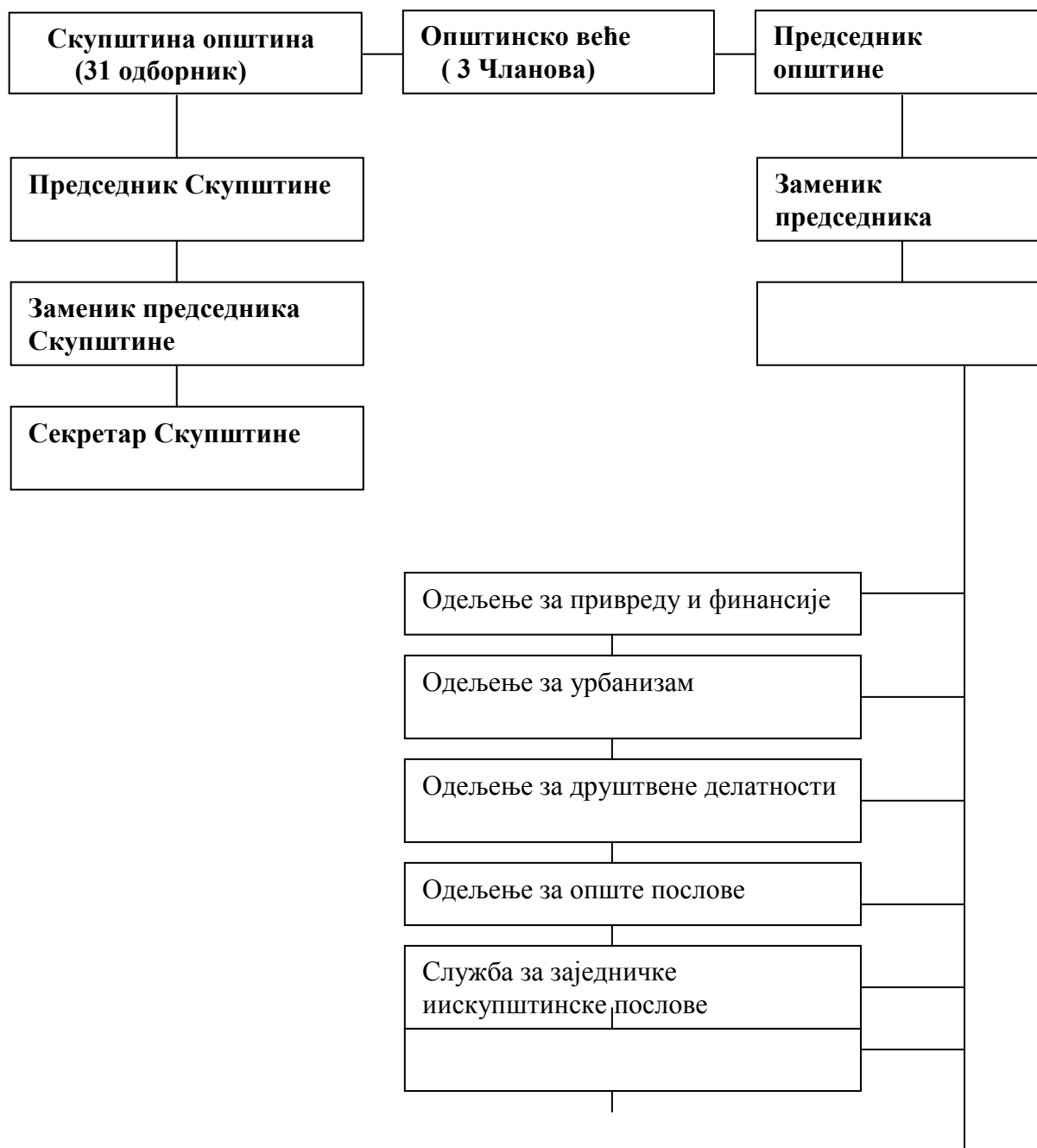
Образовање у општини **К.Витина** је сврстано према степену образовања на:

- основно и средње .

У општини постоји 3 основне школе („Марко Рајковић " у Врбовцу, „ Свети Сава“ у Клокоту и „Младен Марковић" у Витини), и 1 средња школа(Техничка школа са економским одељењима у Врбовцу).

Локална самоуправа (администрација)

Шема 1. приказује организациону структуру локалне самоуправе општине К.Витина.

ПОГЛАВЉЕ 2.

ПОДАЦИ О ИЗБЕГЛИМ И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИМ ЛИЦИМА У ОПШТИНИ К. ВИТИНА

Подаци о броју избеглих и расељених лица до 2008. године нису познати, с обзиром да до наведене године није функционисала локална самоуправа. Успостављањем локалне самоуправе одређен је и повереник Општине Косовске Витине за избегла и расељена лица.

Тренутно бројно стање расељених и избеглих лица у Општини К. Витина је: 119.

ПОГЛАВЉЕ 3.

Анализа ситуације и закључци

Анализа контекста или радног окружења је обухватила четири врсте квалитативних анализа: Анализу или Преглед документације о ширем радном окружењу, Анализу стања (SWOT) Анализу заинтересованих страна и Анализу проблема.

Анализа или *Преглед документације* о радном окружењу обухватила је неколико кључних националних стратешких докуманата релевантних за ову област, актуелни законски оквир који регулише питања избеглих лица у Републици Србији, стратешка документа Општине К.Витина актуелне појекте и програме намењене избеглим и ИРЛ у Општини.

Национални стратешки документи од значаја за питања избеглих и интерно расељених лица су:

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002);
- Стратегија за смањење сиромаштва (2003);
- Национална стратегија одрживог развоја (2008);
- Национална стратегија привредног развоја Републике Србије 2006-2012;
- Национална стратегија запошљавања 2005-2010;
- Стратегија регионалног развоја 2007-2012;
- Стратегија развоја пољопривреде;
- Стратегија развоја социјалне заштите;
- Национални план акције за децу.

Актуелни законски оквир за питања избеглица је Закон о избеглицама¹. С обзиром на уочену потребу да тај Закон боље прати актуелне потребе и питања избеглица, сачињен је Предлог Закона о изменама и допунама Закона о

¹ „Службени гласник РС“, бр. 18/92; „Службени лист СРЈ“, бр. 42/2002; „Службени гласник РС“, бр. 45/2002

избеглицама, који је у процедури усвајања , као и Закон о азилу и преласку државне границе.

Локална стратешка документа значајна за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица су:

- Стратешки план економског развоја Општине К.Витине.

Програми и пројекти за избегле и ИРЛ који су до сада реализовани у Општини К. Витина су :

-- Пројекти трајне интеграције избеглица у решавању питања становања.

Најважнији закључци ове анализе су следећи:

1.Изградња 42 породичних кућа у село Подгорце које су финансиране од Међународне заједнице и Координационог центра Владе Републике Србије, повратак није остварен.

2.Изградња 17 кућа у село Житиње за ИРЛ из села Житиња, повратак није остварен.

3. Различити видови помоћи за око 100 појединца односно домаћинства.

Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002) дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и обезбеђивање услова за локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групе грађана .

- Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих и интерно расељених лица којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја .
- Локална стратешка документа указују на решеност локалне заједнице, односно општине К. Витина да своје капацитете усмери ка решавању проблема рањивих група, као и да створи амбијент ка неометаном развоју и просперитету сваког његовог становника.
- Уочен је тренд смањивања броја програма и пројеката посебно намењених избеглицама и интерно расељеним лицима. Ова циљна група сада је препозната само као једна од подгрупа најрањивијих становника општине и на тај начин укључена у програме и пројекте који се реализују у општини К.Витина.

АНАЛИЗА СТАЊА

У локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица извршена је кроз идентификовање досадашних активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се суочава у свом радном окружењу. Анализа је урађена коришћењем SWOT технике.

У Н У Т Р А Ш Њ Е	<u>Снаге</u>	<u>Слабости</u>
	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Подршка градске управе</u> (предс.општине, општин. веће,предс.скупштине ...) • <u>Стручност чланова Радне групе у различитим областима од значаја за циљну групу</u> • Помоћ предузећа и општинских установа • <u>Усвојени: Стратешки план разв., Генерални урбанистички план,</u> • Развијеност инфраструктуре • Разуђеност територије • Заинтересованост и укључивање циљне групе у решавање проблема • Постојање ажурних база о избеглим и ИРЛ 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Недостатак повезаности између различитих институција</u> • Неинтересованост појединих локалних институција и филијала репуб. институција које се баве проблематиком избеглих и ИРЛ • Нерешени имовинско-правни односи у локалној заједници • Непостојање локација предвиђених за изградњу објеката намењених овим групама • Висока стопа незапослености у локалној заједници • Ограничени финансијски фондови локалне самоуправе • <u>Нема наменског издвајања средстава у буџету општине за финансирање питања избеглих и ИРЛ</u> • Недовољна ангажованост стручних лица у пружању подршке породицама • Недовољна информисаност шире локалне јавности о питањима избеглих и ИРЛ
С П О Љ А Ш Њ Е	<u>Могућности</u>	<u>Препреке</u>
	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Постојање политичког консензуса за решавање проблема избеглица и ИРЛ на националном нивоу</u> • Постојање Националне стратегије за решавање проблема избеглица и других релевантних националних стратегија • <u>Активности и програми КИРС-а</u> • <u>Приступ ССП-у (ИПА фондови)</u> • Реформе у социјалној заштити, образовању, запошљавању • Постојање планова и програма НСЗ (нарочито за самозапошљавање) 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Непостојање законске регулативе која ваљано третира питања избеглих и ИРЛ</u> • Нерасполагање сопственом имовином од стране локалне самоуправе • <u>Непостојање интерресорне групе на националном нивоу која се бави питањима избеглих и ИРЛ</u> • <u>Смањење донаторских фондова намењених избеглим и ИРЛ</u> • Питање избеглих и ИРЛ није у фокусу шире јавности

Најважнији закључци ове анализе су:

- Локална власт је отворена да заједно са осталим актерима ради на унапређењу положаја избеглица и ИРЛ, али има лимитирана средстава, а са друге старане још увек постоји недовољна мотивисаност и активност институција и невладиних организација на овом пољу. Област самоорганизовања избеглица и ИРЛ је такође недовољно, односно скоро никако развијена.
- Недовољно се користе стручни људски капацитети и недовољно искоришћавају могућности да се средства прибаве изван локалне средине. То је уско повезано са недостатком праксе успостављања партнерства између јавног и невалдиног сектора.
- Пословни сектор је врло мало и незнатно укључен у решавање проблема локалне заједнице у целини, а самим тим и популације избеглица и ИРЛ.

Анализом заинтересованих страна идентификоване су кључне заинтересоване стране за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини К.Витина.

Следи преглед главних актера у Општини К. Витина који су на различите начине одговорни и/или укључене у активности везане за положај избеглица и ИРЛ:

1. Повереништво Комесаријата за избеглице ради на решавању статусних питања и препознавању свеобухватне проблематике избеглица и ИРЛ.
2. Општинска управа обезбеђује основну документацију, а у складу са својим овлашћењима и надлежностима (Извод из књиге рођених)
3. Центар за социјални рад је кадровски и стручно добро опремљена институција социјалне заштите и за избеглице и ИРЛ и пружа помоћ у приступању права из области социјалне заштите, а у складу са Законом о социјалној заштити .
4. Црвени крст, поред програма које спроводи и који се односе на његову хуманитарну помоћ угроженима избеглим и ИРЛ са подручја општине, који испуњавају услове за коришћење овог вида помоћи , дистрибуцију хигијенских пакета , обуће и одеће за ову популацију
5. Национална служба за запошљавање-Филијала Ранилуг, испостава Витина, у оквиру својих редовних делатности евидентира и пружа помоћ у запошљавању избеглих и ИРЛ .

Локални актери своје активности усмерене ка избеглицима и ИРЛ спровode у сарадњи са:

Комесаријатом за избеглице, који даје упутства и смернице у свакодневном раду повереничкој служби за избеглице, а која се односе на статусна питања, питања смештаја, приступа свим основним правима.

УНХЦР-ом у делу који се односи на интегративне програме становања, а које УНХЦР спроводи са својим партнерима.

-Данским саветом.

Анализа проблема је показала да су главни проблеми избеглих и интерно расељених лица у Општини К. Витина су следећи:

- Нерешено питање одговарајућег стамбеног смештаја избеглих и ИРЛ обзиром да је од 1992.године до данас изграђено само једанаест станова.
- Висок проценат незапослених избеглица и ИРЛ у локалној заједници који нису били обухваћени до сада ниједним пројектом Националне службе за запошљавање за преквалификацију, самозапошљавање. Висок степен сиромаштва међу избеглицама и ИРЛ
- Недовољни и неодговарајући социјално материјални подстицаји за интеграцију избеглих и ИРЛ
- Пасивност избеглица и ИРЛ у локалној заједници, у односу на сопствене проблеме која се исказује кроз непостојање свести о потреби самоорганизованости.
- Неодговарајућа подршка старим избеглим и ИРЛ без породичне бриге млађих чланова .
- Изражен пострауматски ратни синдром код избеглица и ИРЛ
- Недовољна брига о сопственом здрављу код избеглица и ИРЛ

Закључци анализе:

- Локална заједница и локална самоуправа имају различите капацитете за бављење унапређењем положаја избеглих и интерно расељених лица, као што су: људски ресурси, одговарајућа развојна документа и стратешки приступ развоју општине, институционализоване организационе целине општинске управе чији је мандат унапређење развојних процеса у Општини и различите механизме за подстицање развоја (локални фондови, јавни конкурси итд.).
- Избегли и интерно расељени су врло хетерогена група са разноврсним потребама. Иако постоје одређена удружења/НВО избеглих и интерно расељених, она нису у могућности да без додатне подршке и планског приступа у локалној заједници нађу одговарајућа решења за ову бројну групу.
- Основни проблем избеглих , расељених и повратника по основу споразума о реадмисији је прибављање личне документације и решавање статуса. Решењем овог проблема стекли би се услови да се реше и други проблеми и да се остваре права из области социјалне заштите, условљени држављанством РС и пребивалиштем.
- У Општини су изражени проблеми запошљавања. Овај проблем погађа домицилно становништво, али је много израженији код избегличке, расељеничке и повратничке популације. Ова популација има својих капацитета који би могли да се искористе, чиме би се овај проблем

барем делимично решио (квалификована лица , предузетнички оријентисана лица , ученици и студенти, који би системом школства били оријентисани на „тражена“ занимања)

- Здравствена заштита је обезбеђена само делу ових лица, због њиховог нерегулисаног статуса.
- У процесу израде Локалног плана неопходно је узети у обзир, с једне стране, реално постојеће локалне ресурсе и чињеницу да су избегла и интерно расељена лица једна од бројних друштвено рањивих група, а с друге стране, уважити оне њихове потребе и проблеме који су специфични резултат избеглиштва и расељеништва.

ПРЕПОРУКЕ:

- Формирања посебне канцеларије за правну помоћ при локалној самоуправи
- Омогућити угроженом делу популације ефикасније остваривање права из области социјалне заштите
- Организовати правну помоћ при решавању права на имовину , упис радног стажа и права на пензију остварених у матичним земљама
- Решавати стамбено питање избеглица и ИРЛ. За решавање овог питања постоји више начина : изградња стамбених зграда; откуп старих сеоских кућа са окућницом и обезбеђивање средстава за њихову адаптацију , чиме би се подмладила и оживела сеоска средина; посредовање локалне самоуправе, Центра за социјални рад у обезбеђивању стамбеног простора за ова лица путем склапања уговора о доживотном издржавању , формирање новог геронтолошког центра чиме би се изашло у сусрет старим лицима који живе у руралним срединама као и у приватном смештају.
- Заједничком акцијом Националне службе за запошљавање, локалне самоуправе и локалних предузетника, радити на пројектима за запошљавање и samozapoшљавање избеглица и ИРЛ. Ускладити ове програме са карактеристикама група корисника које су идентификоване у Националној стратегији за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (егзистенцијално најугроженији, сиромашне радно способне породице, радно способни и предузетнички оријентисани, квалификовани и корисници стипендија и програма преквалификације)
- Стипендирати талентоване и сиромашне ученике и студенте из ове популације
- Олакшати друштвену интеграцију стварањем свеопште повољније климе прихватања и подршке.

Поглавље 4.

Приоретне циљне групе

Критеријуми за избор приоритетних група оквиру Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини К.Витина су следећи:

- Егзистенцијална и стамбена угроженост циљне групе;
- Бројност циљне групе погођене одређеним проблемом;
- Хитност решавања проблема;
- Досадашњи ниво обухвата лица и група организованом друштвеном подршком;
- Истовремена погођеност циљне групе већим бројем проблема;
- Мандат и одговорност локалне самоуправе у односу на проблем.

Приоритетне групе у оквиру Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица су:

1. Избегли и интерно расељени у приватном смештају који немају трајно решено стамбено питање;
2. Незапослени, радно способни избегли и интерно расељени, без одговарајуће квалификације;
3. Посебно рањиве групе у оквиру претходних приоритета (1-3):
 - Самохрани родитељи;
 - Жене;
 - Породице чији је члан/ови ОСИ, хронично болесна особа и/или дете са сметњама у развоју;
 - Вишечлане и вишегенерацијске породице;
 - Породице погинулих, киднапованих и несталих на Косову и Метохији;

Поглавље 5.

Општи и специфични циљеви

Општи циљ:

Побољшан квалитет живота и унапређени услови за брже одвијање процеса друштвене интеграције избрглих и расељених лица у заједницу.

Специфични циљеви:

СЦ1: У периоду од 2010. до краја 2013.год стамбено збринуту 10 породица избеглих и расељених лица из колективних центара и других врста смештаја путем израдње најмање 10 станова за социјално становање.

СЦ2: У периоду од 2010. До краја 2013. Год санирати 20 објекта по 5 сваке године путем доделе тзв грађевинских пакета, за интерно расењене и социјално угожене породице.

СЦ3: У периоду од 2010. до краја 2013. год. трајно решити стамбено питање за најмање 12 породица избеглих и интерно расењених лица, откупом најмање 12 одговарајућих сеоских домаћинстава

СЦ4: У периоду од 2010. до 2013. год. побољшати могућности за запошљавање радно способних избеглих и интерно расењених лица у локалној заједници реализацијом 4 циклуса доквалификације/преквалификације за најмање 20 особа:

Поглавље 6

Ресурси/буџети

Средства за реализацију овог Локалног плана обезбеђиваће се из различитих извора: ако је могуће, с обзиром да нема своје приходе, делом из буџета локалне самоуправе, делом из буџета Министарства за КиМ, делом из донаторских средстава, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог Локалног плана, као и из других доступних извора.

Поглавље 7

Аранжмани за примену

Аранжмани за примену ЛПА у Општини К.Витина обухватају **локалне структуре и различите мере и процедуре** које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се:

- 1) Структуре за управљање процесом примене ЛПА и**
- 2) Структуре које су оперативне и примењују ЛПА**

Структуру за управљање процесом примене ЛПА, након његовог усвајања, представљаће Стратешки савет за праћење имплементације ЛАП-а. Стратешки савет ће, као део свог будућег рада, направити План управљања применом Локалног плана.

Стратешки савет, као управљачка структура има следеће задатке:

- У потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене Локалног плана;

- Именује локалне тимове за управљање пројектима који настану као резултат операционализације Локалног плана;
- Обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми од сваког актера-учесника у процесу унапређења положаја избеглих и ИРЛ у локалној заједници;
- Одржава контакте са свим учесницима у реализацији Локалног плана;
- Управља процесом праћења (мониторинга) и оцењивања успешности (евалуације) Локалног плана;
- Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Оперативну структуру за примену овог Локалног акционог плана чиниће институције, организације и тимови формирану у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу Локалног плана. У складу са Локалним акционим планом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници-партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену Локалног плана има следеће задатке и одговорности:

- Реализација Локалног акционог плана;
- Непосредна комуникација са корисницима/цама услуга које се обезбеђују Локалним планом;
- Редовно достављање извештаја координатору/ки Стратешког савета о свим активностима на спровођењу Локалног плана;
- Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака Локалног плана;
- Унапређење процеса примене Локалног плана у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу на очекиване резултате примене Локалног плана. План комуникације управљачке и оперативне структуре уредиће време и начине размене информација и предузимања одговарајућих акција.

Детаљне годишње планове за наредни период, након 2009. год. припремаће Стратешки савет уз активне консултације са оперативним структурама. По потреби, овај Савет ће формирати и одговарајуће радне тимове. Годишње планове ће усвајати општинско веће Кос. Витине.

Механизми праћења, оцењивања успешности примене Локалног плана и доношења евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга и евалуација).

Поглавље 8

Праћење и оцена успешности

- **Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и евалуације)** ЛПА је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛПА ради предлагање евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.
- **Временски оквир:** Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2009-2013. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се периодично - једном годишње и подносиће се извештај Општинском већу Општине К.Витина. Финална евалуација обавиће се на крају 2013 године.
- **Предмет мониторинга и евалуације:** Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности - задатака и специфичних циљева.
- **Кључни индикатори утицаја** за праћење и оцењивање успешности примене Локалног плана ће бити следећи:
 - Број нових услуга - локалних мера / програма за избегла и ИРЛ;
 - Обухват избеглих и ИРЛ новим услугама и мерама;
 - Структура корисника/ца услуга и мера / програма;
 - Ниво укључености различитих актера у пружање услуга избеглим и ИРЛ у локалној заједници;
 - Обим финансијских средстава издвојених за услуге избеглим и ИРЛ;
 - Структура финансијских средстава издвојених за услуге избеглим и ИРЛ (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори...).

Процесни индикатори су дефинисани у склопу табеле Локалног акционог плана.

Методе и технике мониторинга и евалуације: За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су: евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори, анкете), анкете, извештавање и др.

Стратешки савет за праћење имплементације лап-а ће бити одговоран за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног плана акције - вршиће мониторинг (М) и евалуацију (Е). Тим за М и Е чине представници/це - стручна лица из локалних институција и организација које се непосредно или посредно баве питањима избеглих и ИРЛ, као и представници/це корисничких група овог Локалног плана. Стратешки савет ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног плана.